

DOCHODOWOŚĆ PRODUKCJI MLEKA W WYBRANYCH GOSPODARSTWACH EUROPEJSKICH UTRZYMUJĄCYCH DO 50 KRÓW W 2006 R.¹

Jacek Prochorowicz

Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwami Zachodniopomorskiego Uniwersytetu
Technologicznego w Szczecinie
Kierownik: prof. dr hab. Michał Świtłyk

Słowa kluczowe: gospodarstwa mleczne, koszty, przychody, dochodowość
Key words: dairy farms, costs, returns, profitability

S y n o p s i s. Przedstawiono wyniki ekonomiczne wybranych gospodarstw europejskich specjalizujących się w produkcji mleka. Do przeprowadzenia badania wykorzystano dane z gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka zebrane dla Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Mleka (*European Dairy Farmers*) w 2006 roku. Porównanie kosztów produkcji oraz jej dochodowości, sprowadzonych do wspólnych wartości przeliczeniowych (euro na 100 kg ECM) wskazuje na pewne ich podobieństwa w małych gospodarstwach specjalizujących się w produkcji mleka. Mała skala produkcji nie wpływa korzystnie na poziom kosztów, aczkolwiek pozwalała na wygenerowanie dodatniego dochodu rolniczego netto we wszystkich analizowanych gospodarstwach. Niższe koszty pracy oraz zbliżona wielkość przychodów ze sprzedaży sprawiły, że w 2006 roku oba analizowane gospodarstwa polskie nie odbiegały od swych konkurentów z rynków zachodnioeuropejskich.

WSTĘP

Rozszerzenie Unii Europejskiej w 2004 roku i tym samym włączenie polskiego mleczarstwa do jednolitego rynku europejskiego poprawiło ekonomiczne warunki funkcjonowania sektora mleczarskiego [Wojnar, Jankowska 2007]. Szczególnie było to ważne dla gospodarstw o stosunkowo niedużej skali produkcji.

Celem przeprowadzonych badań było określenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka w 2006 roku, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw utrzymujących stado poniżej 50 krów.

OBSZAR I METODYKA BADAŃ

Do przeprowadzenia badań wykorzystano dane z gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka zebrane dla Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Mleka (EDF – *European Dairy Farmers*). Badanie przeprowadzono w 2007 roku, a pozyskane dane obej-

¹ Publikacja wykonana w ramach projektu badawczego DWM/N68/EDF-IFCN-AB/2008

Tabela 1. Charakterystyka analizowanych gospodarstw

Gospodarstwo	Wielkość stada krów [szt.]	Produkcja mleka [t ECM]
BE-109	48	468
BE-111	48	407
CH-02	39	256
CH-09	47	339
ES-15	42	221
FR-48	44	331
FR-63	39	309
LU-07	41	315
PL-26	35	208
PL-81	35	325
Średnia dla EDF	196	1583

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EDF 2007.

mują rok 2006. W Europejskim Stowarzyszeniu Producentów Mleka w 2006 roku zrzeszonych było 255 gospodarstw z 16 europejskich krajów. EDF skupia przodujących producentów mleka w Europie, a analizy porównawcze kosztów, przychodów oraz systemów produkcji dokonywane są co roku za pomocą modelu EDF [Świtłyk, Ziętara 2008]. Do analizy wybrano 10 gospodarstw z 6 krajów Europy (Belgii – BE, Szwajcarii – CH, Hiszpanii – ES, Francji – FR, Luksemburga – LU oraz Polski – PL), skupiając się na gospodarstwach utrzymujących poniżej 50 krów w 2006 roku. Dobór badanych gospodarstw podyktowany był chęcią oceny gospodarstw utrzymujących do 50 krów, które jednak stanowią niewielką grupę wśród zrzeszonych w EDF. Wybór gospodarstw z 6 krajów powodowany był tym, że tylko z tych państw wywodzą się gospodarstwa utrzymujące stado do 50 krów i zrzeszone w Europejskim Stowarzyszeniu Producentów Mleka. W tabeli 1 przedstawiono charakterystykę badanych gospodarstw, wielkość stada oraz roczną produkcję mleka przeliczoną na ECM (*Energy Corrected Milk*), tj. mleka o standaryzowanej zawartości energii. Do porównań wyników gospodarstw przyjęto walutę euro.

Sposób kwalifikowania kosztów produkcji wykorzystany w artykule jest zgodnie z metodyką liczenia kosztów w Europejskim Stowarzyszeniu Producentów Mleka (EDF). Zgodnie z tą metodyką wyróżnia się koszty bezpośrednie, koszty pracy (w artykule nazwane kosztami związanymi z pracą), koszty kwoty mlecznej, koszty budynków, koszty ziemi oraz pozostałe koszty. Metodyka EDF nie ujmuje kosztów kapitału. Na koszty całkowite składają się:

- koszty bezpośrednie (w tym: zakup zwierząt, koszty weterynaryjne oraz leki, inseminacja, zakup pasz, materiał siewny, nawożenie, ochrona roślin, pozostałe koszty związane z produkcją zwierzęcą i/lub z produkcją roślinną);
- koszty pracy (w tym: wydatki na pracowników, koszty alternatywne rodzinnej siły roboczej, usługi obce, dzierżawa maszyn, utrzymanie maszyn, paliwo, energia, amortyzacja maszyn, koszty alternatywne maszyn),
- koszty kwoty mlecznej (w tym: dzierżawa kwoty mlecznej, kara za przekroczenie kwoty mlecznej, koszty alternatywne kwoty mlecznej),
- koszty budynków (w tym: utrzymanie budynków, dzierżawa budynków, amortyzacja budynków, koszty alternatywne budynków),
- koszty ziemi (w tym: dzierżawa ziemi, koszty alternatywne ziemi, podatek rolny, drenowanie, naprawa dróg dojazdowych),
- pozostałe koszty.

Jak wynika z tabeli 1 wśród analizowanych gospodarstw najmniejszą wielkością stada charakteryzowały się gospodarstwa z Polski (w obu przypadkach po 35 krów), największą – gospodarstwa z Belgii (w obu przypadkach po 48 krów). Wartości odbiegają znacznie od średniej dla Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Mleka z tego względu, iż gospodarstwa utrzymujące mniej niż 50 krów stanowiły w 2006 roku niewielki procent wszystkich gospodarstw zrzeszonych w EDF. Potwierdzenie znajduje to także w przypadku analizy

wielkości produkcji mleka. Średnia dla Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Mleka była ponad trzykrotnie większa od wartości notowanej dla gospodarstwa belgijskiego BE-109, które w analizowanej grupie małych gospodarstw cechowało się produkcją na poziomie 468 t ECM i była to wartość największa. Najniższa produkcja odnotowana została w gospodarstwie PL-26 (208 t ECM) oraz ES-15 (221 t ECM).

WYNIKI BADAŃ

Porównanie kosztów produkcji mleka wskazuje na duże różnice między analizowanymi gospodarstwami (tab. 2). Najniższymi kosztami produkcji charakteryzowały się gospodarstwa BE-109 (12,8 euro na 100 kg ECM) oraz FR-63 (16,3 euro na 100 kg ECM). Najwyższe koszty produkcji mleka (bez uwzględniania amortyzacji) notowano w gospodarstwach szwajcarskich, ponad 30 euro na 100 kg ECM w przypadku CH-02 i aż ponad 50 euro na 100 kg ECM w przypadku CH-09. Średnia dla wszystkich gospodarstw EDF przyjęła wartość 22,5 euro na 100 kg ECM. Koszty produkcji wliczające amortyzację w większości gospodarstw nie przekraczały 30 euro na 100 kg ECM i były niższe niż średnia dla całej grupy EDF. Wysoka wartość amortyzacji notowana była w gospodarstwie CH-02 (7,3 euro na 100 kg ECM), a zdecydowanie najniższe koszty amortyzacji ponoszono w gospodarstwach polskich (około 1-1,4 euro na 100 kg ECM).

Jak wynika z badań, wśród analizowanych gospodarstw jedynie w przypadku dwóch przychody ze sprzedaży mleka nie pokrywały kosztów produkcji mleka oraz amortyzacji, były to gospodarstwa CH-09 oraz LU-07. W pozostałych przypadkach, podobnie jak w przypadku średnich wartości dla wszystkich gospodarstw Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Mleka, przychody ze sprzedaży mleka pokrywały koszty.

Koszty przedstawione w tabeli 3 uwzględniają koszty alternatywne i w tym przypadku najwyższymi kosztami charakteryzowały się gospodarstwa szwajcarskie. Gospodarstwo CH-09 miało koszty na poziomie przekraczającym 100 euro na 100 kg ECM i była to wartość ponad dwukrotnie przewyższająca wartości notowane w pozostałych analizowanych gospodarstwach, a także w całej grupie EDF. Powodem były wysokie koszty powiązane z pracą (w tym koszty maszyn) oraz bardzo wysokie koszty bezpośrednie. Obie wspomniane kategorie kosztów w przypadku gospodarstwa CH-09 były wartościami najwyższymi w analizowanej grupie gospodarstw (koszty związane z pracą: 44,1 euro na 100 kg ECM, koszty bezpośrednie: 29,6 euro na 100 kg ECM). Tak wysokie koszty powiązane z pracą notowane były jedynie w drugim gospodarstwie szwajcarskim (około 40 euro na 100 kg ECM). Najniższymi kosztami bezpośrednimi charakteryzowały się gospodarstwa BE-109

Tabela 2. Koszty produkcji oraz ceny mleka w badanych gospodarstwach w 2006 r. [euro na 100 kg ECM]

Gospodarstwo	Koszty produkcji (bez amortyzacji)	Amortyzacja	Cena mleka
BE-109	12,8	4,0	17,5
BE-111	18,4	5,1	19,0
CH-02	30,6	7,3	35,6
CH-09	52,7	3,6	47,0
ES-15	20,5	2,1	22,7
FR-48	22,7	5,6	16,5
FR-63	16,3	5,3	15,1
LU-07	27,4	3,9	20,6
PL-26	19,9	1,4	16,0
PL-81	17,2	1,0	8,9
Średnia dla EDF	22,5	3,7	12,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EDF 2007.

Tabela 3. Poziom kosztów produkcji mleka w badanych gospodarstwach w 2006 r.

Gospodarstwo	Koszty [euro na 100 kg ECM]					
	bezpośrednie	związane z pracą	budynków	kwoty mlecznej	ziemi	pozostałe
BE-109	8,5	17,2	2,7	3,0	1,4	1,4
BE-111	11,0	19,5	4,3	4,3	1,9	1,7
CH-02	10,6	38,8	13,7	2,0	5,5	2,9
CH-09	29,6	44,1	16,0	3,2	7,2	3,2
ES-15	14,2	25,4	1,0	1,1	3,2	0,5
FR-48	13,0	20,6	6,9	0,0	2,0	2,3
FR-63	9,2	18,4	5,9	0,0	2,2	1,1
LU-07	19,2	22,0	0,8	3,5	3,6	2,8
PL-26	11,1	12,9	10,0	2,0	1,3	0,1
PL-81	8,3	12,0	3,6	0,9	1,9	0,4
Średnia dla EDF	12,3	15,5	3,3	2,5	2,7	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EDF 2007.

wysoka wartość tych kosztów (10,0 euro na 100 kg ECM) wynikała z wysokich alternatywnych kosztów wykorzystania posiadanych budynków. Najniższe koszty utrzymania budynków charakteryzowały gospodarstwa LU-07 (0,8 euro na 100 kg ECM) oraz ES-15 (1,0 euro na 100 kg ECM). Koszty kwoty mlecznej nie odgrywały żadnej roli w gospodarstwach francuskich (brak kosztów), a najwyższe notowano w gospodarstwach belgijskich (ponad 3 euro na 100 kg ECM), jednakże były to jedynie koszty alternatywne.

Ostatnimi analizowanymi grupami kosztów były koszty ziemi oraz pozostałe koszty. Koszty ziemi znaczące były w Szwajcarii, gdzie wysokie koszty alternatywne doprowadziły do tego, że gospodarstwa z tego kraju notowały najwyższe koszty wśród wszystkich analizowanych gospodarstw (CH-02: 5,5 euro na 100 kg ECM, CH-09: 7,2 euro na 100 kg ECM). Najniższe koszty ziemi ponosiły gospodarstwa polskie oraz belgijskie (w obu krajach koszty na poziomie około 1,5 euro na 100 kg ECM). Grupa pozostałych kosztów warta odnotowania była głównie w przypadku gospodarstw CH-02 oraz CH-09, gdzie pozostałe koszty oscylowały w okolicy 3,0 euro na 100 kg ECM, głównie za sprawą wydatków na ubezpieczenia.

Analiza struktury kosztów produkcji mleka wskazuje, że dwie główne kategorie kosztów (bezpośrednie oraz pracy) miały największy udział we wszystkich badanych gospodarstwach. Udział kosztów bezpośrednich wahał się od 14,5 (gospodarstwo CH-02) do 37,0% (gospodarstwo LU-07), a kosztów związanych z pracą od 34,5 (gospodarstwo PL-26) do 56,0% (gospodarstwo ES-15). Wartość średnia udziału kosztów pracy w strukturze kosztów dla wszystkich gospodarstw mlecznych z grupy EDF wynosiła 40,5%.

Udział kosztów związanych z utrzymaniem budynków zdecydowanie najwyższy odnotowano w gospodarstwie polskim PL-26 (26,7%), a najniższy w gospodarstwie LU-07 (1,5%). Koszty kwoty mlecznej miały znaczący udział jedynie w strukturze kosztów gospodarstw belgijskich (około 4,0%). Pozostałe kategorie kosztów były zbliżone w strukturze kosztów wszystkich gospodarstw i oscylowały wokół średniej EDF, czyli 7,0% dla kosztów ziemi oraz 5,0% dla pozostałych kosztów (tab. 4).

(8,5 euro na 100 kg ECM) oraz PL-81 (8,3 euro na 100 kg ECM). Koszty pracy najniższe były w gospodarstwach polskich (około 12,5 euro na 100 kg ECM), co tłumaczyć można niższymi, niż w krajach zachodniej Europy, wynagrodzeniami oraz niższym alternatywnym kosztem pracy własnej.

Następnymi analizowanymi grupami kosztów były koszty utrzymania budynków oraz koszty kwoty mlecznej. Gospodarstwa szwajcarskie oraz polskie gospodarstwo PL-26 ponosiły największe koszty związane z budynkami. W przypadku gospodarstwa PL-26

Analizując źródła przychodów gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka utrzymujących do 50 krów, zauważalnym jest fakt bardzo zbliżonych wartości przychodów ze sprzedaży mleka (tab. 5). W większości gospodarstw (wyjątkiem są jedynie gospodarstwa ze Szwajcarii) przychody ze sprzedaży mleka przyjmowały wartości około 27,5-30,7 euro na 100 kg ECM. Taka sama wartość notowana była średnio w gospodarstwach zrzeszonych w Europejskim Stowarzyszeniu Producentów Mleka (28,8 euro na 100 kg ECM). We wspomnianych gospodarstwach szwajcarskich przychody ze sprzedaży mleka przyjęły wartości 42,9 euro na 100 kg ECM (dla gospodarstwa CH-02) oraz 48,9 euro na 100 kg ECM (dla gospodarstwa CH-09).

Wartości przychodów ze sprzedaży zwierząt, podobnie jak płatności bezpośrednie i bilans VAT, były mocno zróżnicowane wśród analizowanych gospodarstw. Najwyższe wartości przychodów ze sprzedaży zwierząt w 2006 roku charakteryzowały gospodarstwa CH-09 (8,2 euro na 100 kg ECM) oraz LU-07 (7,3 euro na 100 kg ECM), a najniższe gospodarstwa belgijskie (około 3,0 euro na 100 kg ECM). Pozostałe przychody na uwagę zasługiwały jedynie w przypadku gospodarstw CH-09 (1,9 euro na 100 kg ECM) oraz FR-63 (3,8 euro na 100 kg ECM). Suma przychodów z czterech analizowanych źródeł w przypadku wszystkich badanych gospodarstw przekroczyła 30,0 euro na 100 kg ECM i w większości była zbliżona do średniej EDF (35,7 euro na 100 kg ECM).

W strukturze przychodów poszczególnych gospodarstw zdecydowanie dominują przychody związane ze sprzedażą mleka (tab. 6). W większości analizowanych gospodarstw udział ten zbliżony jest do 80%. Najniższy udział przychodów ze sprzedaży mleka zanotowano w gospodarstwie LU-07 (64,0%), a najwyższy – w gospodarstwach polskich (około 86-90,0%).

Tabela 4. Struktura kosztów produkcji mleka w badanych gospodarstwach w 2006 r.

Gospodarstwo	Udział kosztów [%]					
	bezpośrednich	związanych z pracą	budynków	kwoty mlecznej	ziemi	pozostałych
BE-109	24,92	50,17	8,02	8,75	4,05	4,09
BE-111	25,78	45,79	10,03	10,06	4,36	3,98
CH-02	14,48	52,77	18,69	2,70	7,43	3,93
CH-09	28,68	42,67	15,49	3,12	6,98	3,06
ES-15	31,21	56,01	2,18	2,48	7,00	1,11
FR-48	28,92	45,91	15,44	0,08	4,48	5,18
FR-63	25,19	50,01	16,06	0,00	5,86	2,89
LU-07	37,04	42,49	1,55	6,68	6,93	5,31
PL-26	29,73	34,55	26,67	5,27	3,49	0,29
PL-81	30,50	44,34	13,28	3,48	7,03	1,37
Średnia dla EDF	32,13	40,55	8,70	6,49	7,09	5,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EDF 2007.

Tabela 5. Źródła przychodów w badanych gospodarstwach w 2006 r. [euro na 100 kg ECM]

Gospodarstwo	Sprzedaż mleka	Sprzedaż zwierząt	Płatności bezpośrednie, bilans VAT	Pozostałe przychody
BE-109	27,5	2,9	0,4	0,0
BE-111	27,6	3,2	3,5	0,0
CH-02	42,9	3,0	8,9	0,0
CH-09	48,9	8,2	7,7	1,9
ES-15	30,7	6,1	0,0	0,7
FR-48	28,4	6,0	2,9	0,2
FR-63	29,7	5,3	4,2	3,8
LU-07	30,6	7,3	9,9	0,0
PL-26	28,0	3,2	0,0	0,0
PL-81	28,8	4,7	0,0	0,0
Średnia dla EDF	28,8	3,9	2,1	1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EDF 2007.

Tabela 6. Struktura przychodów w badanych gospodarstwach w 2006 r. [%]

Gospodarstwo	Sprzedaż mleka	Sprzedaż zwierząt	Płatności bezpośrednie, bilans VAT	Pozostałe przychody
BE-109	89,33	9,28	1,39	0,00
BE-111	80,49	9,38	10,13	0,00
CH-02	78,36	5,44	16,21	0,00
CH-09	73,44	12,28	11,49	2,78
ES-15	81,94	16,21	0,00	1,85
FR-48	75,77	15,95	7,72	0,56
FR-63	68,96	12,42	9,81	8,81
LU-07	63,99	15,24	20,77	0,00
PL-26	89,87	10,13	0,00	0,00
PL-81	85,91	14,09	0,00	0,00
Średnia dla EDF	80,52	10,88	5,83	2,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EDF 2007.

Tabela 7. Dochody badanych gospodarstw w 2006 r. [euro na 100 kg ECM]

Gospodarstwo	Dochód rolniczy netto	Dochód z tytułu zarządzania
BE-109	13,1	-0,3
BE-111	10,9	-7,0
CH-02	16,8	-18,8
CH-09	10,4	-36,7
ES-15	14,8	-2,7
FR-48	9,2	-7,3
FR-63	21,4	6,3
LU-07	16,6	-4,0
PL-26	9,8	-2,8
PL-81	15,4	6,5
Średnia dla EDF	9,5	-0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych EDF 2007.

Udział przychodów ze sprzedaży zwierząt w większości badanych gospodarstw był podobny i wahał się od 6,0 (CH-02) do 16,0% (ES-15). Płatności i bilans VAT miały swój duży udział w strukturze przychodów gospodarstw szwajcarskich (około 15,0%), LU-07 (20,7%) oraz BE-111 (10,0%). Pozostałe przychody jedynie w przypadku gospodarstwa FR-63 zaznaczyły udział w sposób warty odnotowania (około 8,8%).

Tabela 7 przedstawia zestawienie dochodu rolniczego netto oraz dochodu z tytułu zarządzania dla analizowanych gospodarstw w 2006 roku. W przypadku dochodu rolniczego, który nie uwzględnia kosztów alternatywnych, wszystkie analizowane gospodarstwa odnotowały wyniki dodatnie. W przeliczeniu na 100 kg ECM najwyższy dochód rolniczy netto charakteryzował gospodarstwo FR-63 (21,4 euro na 100 kg ECM) i była to jedyna wartość dochodu przekraczająca 20 euro na 100 kg ECM wśród badanych gospodarstw europejskich. Dla całej zbiorowości EDF średnia wartość dochodu rolniczego przyjęła wartość 9,5 euro na 100 kg ECM.

Dodatni dochód z tytułu zarządzania odnotowany został jedynie w gospodarstwach FR-63 (6,3 euro na 100 kg ECM) oraz PL-81 (6,5 euro na 100 kg ECM). Pozostałe gospodarstwa notowały straty. Wycena własnych czynników produkcji zaangażowanych w produkcję mleka diametralnie zmieniła sytuację gospodarstw szwajcarskich. Wysokie koszty alternatywne sprawiły, że gospodarstwo CH-06 posiadało w 2006 roku najwyższą stratę z tytułu zarządzania (aż 36,7 euro na 100 kg ECM).

PODSUMOWANIE

Przeprowadzone badania wskazują na podobieństwa w poziomie kosztów, przychodów i dochodów małych gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka. Pewne różnice wynikają z kalkulacji kosztów alternatywnych, które w sposób wyraźny odnotowane zostały w gospodarstwach ze Szwajcarii. Mała skala produkcji nie wpływa korzystnie na

poziom kosztów, aczkolwiek pozwala na wygenerowanie dodatniego dochodu rolniczego netto we wszystkich analizowanych gospodarstwach. Warto zauważyć, że polskie gospodarstwa przedstawione w analizie charakteryzowały się konkurencyjnym poziomem kosztów w stosunku do pozostałych gospodarstw europejskich. Sytuacja taka opisywana była już w badaniach prowadzonych we wcześniejszych latach przez innych autorów. Jak pisała Kołozycz [2006], szczególnie korzystną sytuację w produkcji mleka w Polsce w 2004 roku stwarzały m.in. niskie koszty związane z pracą. Przeprowadzone badania potwierdzają, iż niższe koszty pracy, a także zbliżona wielkość przychodów ze sprzedaży sprawiły, że w 2006 roku oba analizowane gospodarstwa polskie nie odbiegały od swych konkurentów z rynków zachodnioeuropejskich, a w przypadku gospodarstwa PL-81 pozwoliły na uzyskanie dodatniego dochodu z tytułu zarządzania.

LITERATURA

- EDF Report 2007. 2007: Federal Agricultural Research Center, Braunschweig.
 Kołozycz E. 2006: Dochodowość produkcji mleka w polskich gospodarstwach w 2004 roku należących do Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Mleka. *Roczniki Nauk Rolniczych, Seria G*, T. 93, z. 1, s. 44-56.
 Świtłyk M., Ziętara W. (red.) 2008: Analiza efektywności produkcji mleka i żywca wołowego, Raport 2008, praca zbiorowa. Wydawnictwo Naukowe Akademii Rolniczej w Szczecinie, s. 5
 Wojnar J., Jankowska D. 2007: Tendencje na rynku mleka i produktów mlecznych w Polsce. [W:] Transfer wiedzy i działań innowacyjnych w obszarze agrobiznesu, Uwarunkowania, mechanizmy, efekty, red. Makarski S. Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, s. 128-136.

Jacek Prochorowicz

DAIRY PRODUCTION PROFITABILITY IN SELECTED EUROPEAN FARMS KEEPING LESS THAN 50 COWS IN 2006

Summary

The article presents the economic performance of selected European farms specializing in dairy production. A comparison of production costs and profitability, brought to the common values of conversion (Euro per 100 kg ECM) show similarities in the small farms specializing in dairy production. A small scale of production does not affect positively the level of costs, but allows to generate a positive net farm income in all of the analyzed farms. Data used in that research came from a farms specializing in dairy production associated in the European Dairy Farmers in 2006.

Adres do korespondencji
 mgr Jacek Prochorowicz
 Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
 Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwami
 ul. Klemensa Janickiego 31
 71-270 Szczecin
 tel. (0 91) 449 68 81
 e-mail: jacek.prochorowicz@zut.edu.pl